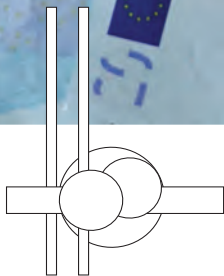

Fair Finance

PKN Zeist-West

VOORWOORD

Vanaf medio 2010 ondernam de PKN wijkgemeente Zeist-West stappen om een Fair Trade Kerk te worden. Dat lukte. Op 13 mei 2012 kreeg onze kerk het certificaat van Fair Trade Kerk uitgereikt. Een officiële plaquette markeerde dit trotse moment. In 2013 sloot onze kerk zich aan bij Fair Climate/Groene Kerk.

En thans ligt voor u het boekje waarmee onze kerk aangeeft dat zij ook Fair Finance Kerk wil zijn. Waarbij aangetekend dat Fair Climate en Fair Finance geen officiële keurmerken zijn.

Wat we met dit boekje beogen is heel simpel. Een kerk bestaat uit twee lagen. De eerste is de kerk als instituut. Met dit boekje gaat het onder andere om het geld van de kerk zelf, dat op een bankrekening staat of belegd is. Is dit verantwoord belegd in de zin van een breder rendement dan het financiële rendement alleen?

De tweede laag is die van kerk als ledenorganisatie. Met dit boekje richten we ons ook tot de kerkleden. Veel mensen hebben wel wat geld op de bank staan, als appeltje voor de dorst of om betalingen mee te doen. Staat dat geld daar op een manier die voldoet aan 'fair finance'? Vragen we ons wel eens af of we met dit geld ook voor onze naaste kunnen zorgen of zijn we alleen voor onszelf bezig?

Het gaat er in het geloof en in de bijbel om wat je doet met je geld. Geld kan je vrij maken en met geld kun je goede dingen doen en anderen helpen. Maar je kunt ook zo aan het geld vastzitten dat jij het geld niet meer bezit, maar dat het geld jou in bezit heeft genomen. Is dat wat we willen?

Deze en andere vragen komen in dit boekje aan de orde. Vragen om over na te denken.

Belastingdiens

Belastingdienst

lating

Amersfo

WAT IS FAIR FINANCE

Bij sparen en beleggen gaat het de meeste mensen om rendement; de hoogte van het rendement; ons rendement. Dat lijkt normaal, maar is het dat ook? Bij Fair Finance gaat het om een breder rendement, bijvoorbeeld:

- het rendement van de allerarmste mensen elders in de wereld. Zij hebben veelal nog nooit een bankrekening geopend;
- of maatschappelijk rendement, zoals werk en inkomen voor kwetsbare groepen mensen;
- of sociaal rendement met oog voor het milieu of veiligheid in de arbeidssituatie.

Bij Fair Finance gaat het om een breder rendement

Waarom is Fair Finance nodig

Nog maar enkele jaren geleden kende de wereld een enorme bankencrisis. De diverse overheden moesten de banken overeind houden. Zo werd zichtbaar dat er een grote behoefte bestond om eerlijk om te gaan met geld, en – ook bij bankzaken – niet alleen aan jezelf te denken maar ook aan je naaste dichtbij en ver weg.

DE BANKENCISIS

De bankencrisis van begin deze eeuw ligt nog vers in het geheugen. Het werd de opmaat tot een crisis van de reële economie die duurde tot in 2014 en die tot gevolg had dat de Europese economie nagenoeg tot stilstand was gekomen.

De bankencrisis was in diepste wezen een moreel probleem, waar graaizucht en onverantwoord maatschappelijk gedrag de boventoon voerden. Hoe kon dit gebeuren?

Vroeger was een bank een instelling waar mensen hun spaargeld naar toe brachten en die het betalingsverkeer tussen mensen regelde. Kortom: dienstverlening. Geleidelijk kwam de aandacht te liggen bij handel in complexe financiële producten waar mensen met een brede beurs in konden handelen en zelfs speculeren. In die sfeer paste ook de bonuscultuur. Bankbestuurders eigenden zich buitensporige beloningen toe. De overheid moest uiteindelijk de banken overeind houden met belastinggeld.

WAT HEBBEN DE BANKEN HIERVAN GELEERD

Inmiddels is de bankenwereld bezig om in de situatie verbetering te brengen, deels via acties vanuit de bankenwereld zelf, deels gedwongen door de overheden. In een reactie op de problemen, die zij voor een deel zelf veroorzaakt hebben, zijn ze nu veel voorzigtiger en risicomijdend bezig. In de huidige situatie zijn de banken zelfs wat doorgeslagen. Hierdoor krijgen kleine ondernemers onvoldoende mogelijkheden om geld te lenen om te investeren in hun bedrijf en wordt starters de mogelijkheid ontnomen om een bedrijf te beginnen. De maatschappij reageert hier wel op. Er komen nu alternatieve investeerders die wel meer risico durven te nemen.

10

EURO
ΕΥΡΩ

10

20

20

20

20

20

© BCE ECB EZB EKT EKP 2002

10

EURO
ΕΥΡΩ

5

EURO
ΕΥΡΩ

© BCE ECB EZB EKT EKP BCE EBC 2012

Msagh

© BCE ECB EZB EKT EKP BCE EBC 2012

Msagh

DUURZAAM OF VERANTWOORD BANKIEREN

Mensen kunnen op verschillende manieren reageren op de bankencrisis.

Een klein aantal wendt zich af van de banken: "hier willen we niet mee te maken hebben!" Ze houden hun geld thuis, bij wijze van spreken weer in een oude sok. Duidelijk dat ze vooral zichzelf te kort doen.

Een andere oplossing is te kiezen voor een bank die bepaalde kredieten niet verstrekt of in bepaalde sectoren niet belegt. Dit heet 'negatieve uitsluiting'. Bijvoorbeeld door niet te beleggen in de wapenindustrie, de tabaksindustrie, bedrijven waar kinderarbeid plaats vindt of die schadelijk zijn voor het milieu.

De eerlijke bankwijzer geeft hierover alle informatie (www.eerlijkebankwijzer.nl).

Tenslotte zijn er de laatste decennia vormen van duurzaam en verantwoord bankieren gerealiseerd. Met hun geld willen deze banken (of fondsen) bepaalde positieve zaken bereiken, bijvoorbeeld een bank voor de armen van deze wereld, of een groene bank voor duurzame vormen van productie of een bank die de rol van vrouwen in de economie wil versterken.

De Nederlandse kredietinstellingen en banken die verantwoord bankieren zijn Oikocredit, ASN Bank en Triodos Bank. ASN en Triodos zijn echte banken. Dit wil zeggen dat zij ook betalingsverkeer tussen particulieren verzorgen. Oikocredit is een spaar-en beleggingsinstelling, men kan via hen geen betalingen verrichten.

The logo for EerlijkeBankwijzer is a red speech bubble shape with a white outline. Inside the bubble, the text "EerlijkeBankwijzer" is written in white, bold, sans-serif font. A small registered trademark symbol (®) is located at the end of the word "wijzer".

EerlijkeBankwijzer®

Oikocredit

Oikocredit werd in 1975 opgericht door de Wereldraad van Kerken als een 'bank' voor de armen. Arme mensen kunnen niet bij een gewone bank terecht voor een lening. Ze lenen noodgedwongen bij een zogenoemde 'money lender' tegen extreem hoge rente.

Oikocredit helpt deze mensen. Dit gaat op basis van vertrouwen. Dit kan dankzij jarenlange ervaring en een netwerk van lokale kantoren. Oikocredit verstrekt leningen, vaak zonder een onderpand te vragen, aan kleine bedrijfjes en boerencoöperaties waarin armen met vereende kracht zich willen ontwikkelen. De laatste jaren is daar ook micro-krediet bij gekomen.

Aanvankelijk werd gedacht dat alleen kerken zouden kunnen deelnemen in Oikocredit. Inmiddels zijn particulieren, waaronder veel kerkleden, ruim in de meerderheid. De Hervormde Kerk en de Gereformeerde Kerken zijn van begin af aan lid. De visie van de kerken is dat de financiële wereld niet los staat van de morele wereld.

Triodos **Bank**

Triodos Bank

Triodos staat voor duurzaam en transparant bankieren. De bank wil bijdragen aan een samenleving waarin levenskwaliteit wordt bevorderd en menselijke waardigheid centraal staat.

Triodos financiert bedrijven, instellingen en projecten met een meerwaarde op sociaal, ecologisch en cultureel gebied. De bank wordt daartoe in staat

Duurzaam of verantwoord bankieren

gesteld door spaarders en beleggers die kiezen voor maatschappelijk verantwoord ondernemen en een duurzame samenleving. In ons land is Triodos een belangrijke verstrekker van krediet in de biologische landbouw en voor duurzaam ondernemen.

ASN Bank

De Algemene Spaarbank Nederland streeft naar een rechtvaardige en duurzame samenleving. Bij al haar activiteiten houdt zij rekening met het klimaat en de natuur, kwetsbare bevolkingsgroepen en de behoeften van toekomstige generaties. De bank verstrekt onder andere financieringen aan projecten en organisaties die passen bij haar duurzame missie. Voorbeelden zijn: bedrijven die actief zijn in duurzame energie, recycling en de zorg voor schoon water, financiële instellingen die microkredieten verstrekken in minder-ontwikkelde landen, overheden die op een duurzame manier zorgen voor basisbehoeften en die de natuur beschermen.

Wel moet vermeld worden dat niet het volle 100% van de gelden die bij ASN staan aan ASN fondsen wordt besteed. Voor nadere uitleg verwijzen we naar de site van ASN.

Samen met Oxfam-Novib beheert ASN een speciaal fonds voor microkrediet

Màxima, (micro)krediet en de armen

Koningin Màxima is door de secretaris generaal van de Verenigde Naties benoemd tot zijn speciale ambassadeur voor inclusieve financiering voor ontwikkeling. Zij spreekt zelf graag van 'inclusive banking', bankieren voor iedereen. Dus ook voor de armen die in de commerciële bankwereld vaak buiten spel blijven. Màxima heeft het dan over mensen die minder dan \$1000,- hebben te beleggen of willen lenen. In 2005 werd ze voor de VN adviseur voor 'het jaar van het microkrediet'. Sindsdien zijn miljoenen mensen uit de armoede geholpen doordat krediet voor hen bereikbaar is geworden. Fair Trade maakte de markt toegankelijk voor miljoenen kleine ondernemers, inclusive banking maakt de financiële markt bereikbaar door het verstrekken van (micro)krediet.

GEVEN OF LENEN

Voor (wereld)diakonaat en ontwikkelingshulp is geld nodig; vaak in de vorm van collecten en giften: “geefgeld”. Ooit bestond hulp van (wereld)diakonaat en ontwikkelingshulp alleen uit “geefgeld”. Daar zijn heel veel mensen mee geholpen. De volgende stap was om mensen in ontwikkelingslanden geen geld te geven om vis te kunnen kopen, maar een hengel te geven. Dan konden ze zelf vissen.

Nu zijn er organisaties, zoals Oikocredit, die nog een stapje verder gaan: “leengeld”. Die geven geen geld en geen middelen. Zij lenen mensen geld zodat ze zelf een bedrijfje kunnen starten. Met dit leengeld kunnen ze een menswaardig bestaan opbouwen, hun gezin onderhouden en hun kinderen naar school sturen.

Geen hengel maar leengeld

De voordelen van leengeld zijn:

- met een lening heeft de ontvanger niet het gevoel zijn hand op te houden waardoor er een gelijkwaardige relatie ontstaat tussen de betrokken partijen,
- lenen geeft zelfvertrouwen,
- lenen is een zakelijke transactie die de ontvanger helpt om economisch te denken,
- leengeld betekent dat men moet aflossen, dit stimuleert de begrotingsdiscipline,
- leengeld wordt terugbetaald en kan opnieuw worden uitgezet,
- lenen zorgt voor meer economische productiviteit.

GELD EN GELOOF

In de bijbel staan tal van verhalen over geld en goed. Over rijkdom en armoede, over het vermeerderen van geld, het geven van aalmoezen of 10 procent van je inkomen, het zorgen voor de armen, enz.. Een belangrijk en steeds terugkerend thema is de moeilijkheid om geloof en geld te combineren. Want Jezus waarschuwt er voor dat geld erg gemakkelijk een afgod kan worden. Dat betekent dat mensen op dat moment meer geloof hebben in geld dan in God. Hun hoop is gevestigd op de spaarrekening: als je geld hebt, dan zit je in deze wereld goed. Jezus had geen geld, geen huis en geen bezittingen. Een aantal van zijn leerlingen had ook alles achter gelaten en was meegegaan. Ze hadden geen idee waar ze 's avonds zouden slapen of eten. Zelfgekozen armoede, maar alleen met het oog op de ander. De mens en zijn welzijn is in de bijbel veel belangrijker dan welvaart, geld of bezit. Voor God doet het er niet toe of je veel, weinig of geen geld hebt. Het gaat er in het geloof en in de bijbel wel om, wat je er mee doet. Geld kan je vrij maken en met geld kun je goede dingen doen en anderen helpen. Maar je kunt ook zo aan het geld vastzitten dat jij het geld niet meer bezit, maar dat het geld jou in bezit heeft genomen.

Met het oog op de ander

Einzulösen beim Einkauf im Wert von 499 €
Gültig vom 30. Juni bis 14. Juli.
Bedingungen siehe Rückseite.

TENSLOTTE

Dit boekje stimuleert de lezer om na te denken of geld, dat nu op een gewone bank staat, wel voldoet aan ‘fair finance’. Stel jezelf de volgende vragen: gaat het om rendement voor jezelf, waarbij je je moet afvragen wat de bank met je geld doet om dit rendement te halen,

- rendement voor onze naaste zoals bijvoorbeeld het rendement van de allerarmsten elders in de wereld,
- maatschappelijk rendement, zoals werk en inkomen voor kwetsbare groepen mensen,
- sociaal rendement met oog voor het milieu of veiligheid in de arbeidssituatie.

Kortom, er is alle reden om naast collecten en giften ook het geld dat we op de bank hebben staan, zelfs dat van een betaalrekening, te laten beheren door een bank, die het beste bij jouw doelen past.

Met de Eerlijke bankwijzer kun je zien hoe goed jouw bank het doet.

Je kunt banken met elkaar vergelijken op hun beleid voor belangrijke maatschappelijke onderwerpen als klimaat, natuur, mensenrechten, wapens, corruptie en betrouwbaarheid.

Kijk op www.eerlijkebankwijzer.nl. Hun motto, en dat kan ook die van ons allen zijn: ‘verbeter de wereld, begin bij je bank’.

ARM EN RIJK

een Arabische parabel over ware rijkdom

De vader van een welgestelde familie nam zijn zoon op een dag mee voor een reis over het platteland. De man had het vaste voornemen om zijn zoon te laten zien hoe rijk en hoe arm mensen kunnen zijn. De man en zijn zoon verbleven een paar dagen op een boerderij van een familie die moeite had om rond te komen.

Toen vader en zoon na een paar dagen weer terugreden naar hun landgoed, vroeg de vader aan zijn zoon wat hij van de afgelopen dagen vond.

“Ik vond het geweldig, vader,” zei de zoon.

“Heb je nu ontdekt hoe arm mensen kunnen zijn?” vroeg zijn vader.

“Ja, ik heb veel geleerd,” antwoordde de zoon. “Ik zag dat zij vier honden hebben, terwijl wij er maar een hebben. Ik zag dat zij een beekje hebben dat doorloopt tot het eind van de wereld terwijl wij een vijver hebben die maar tot halverwege de oprit komt.”

“Wij gebruiken lantaarns, terwijl zij iedere nacht naar de sterren kunnen kijken en ons landgoed loopt maar tot aan de weg, terwijl zij de wereld tot aan de horizon hebben. Wij hebben bedienden die voor ons zorgen, terwijl zij voor anderen zorgen. Wij hebben muren om ons landgoed staan om ons te beschermen, terwijl zij vrienden hebben om hen te beschermen.”

De vader zweeg verbijsterd.

Toen sprak zijn zoon: “Dank je dat je mij hebt laten zien hoe arm we eigenlijk zijn.”

BOEKEN EN REFERENTIES.

Huub Lems - Investeren in je/de missie! Duurzaam beleggen door kerken,
Arjan Broers - Geld & Goed

Relevante websites

www.pknzeistwest.nl

www.pkn.nl

www.oikocredit.org

www.asnbank.nl

www.triodosbank.nl

www.eerlijkebankwijzer.nl

COLOFON

Uitgever: Protestantse wijkgemeente Zeist-West, De Clomp 33-02, 3704 KB Zeist

Dit boekje is tot stand gekomen met bijdragen van Bert Kling, Ds J.P. Prenger, Liejet Povel-van den Broek en de leden van de ZWO-commissie Jeannette Blom, Karina Tolsma, Jan Hortensius en Jan Laterveer.

Vormgeving: Hugo Albers

Copyright: De informatie in dit boekje mag worden vermenigvuldigd en verspreid indien het wordt gebruikt om de zaak van Fair Finance te bevorderen onder vermelding van de bron.